

Sette Kamera Arkasında kim ne iş yapar ?

Filmin veya dizinin sonunda akmaya başlayan jenerik, bu arka planda kalan kahramanların listesini veriyor. Ancak listede yer alan “best boy”, “dolly grip” veya “editör”ün filmin yapımında nasıl bir fonksiyonu olduğunu çok az kişi biliyor.

Assistant director – Yardımcı yönetmen

Yardımcı yönetmen, prodüksiyonunun yardımcı rejisörüdür. Sette toplantılar yapıyor ve rejisörün olmadığı zamanlarda gerekli talimatları veriyor. Çekim ve zaman planını, reji donanımların kiralanmasıyla ilgileniyor.

Art director – Sanat yönetmeni

Eskilerde “set designer” (set tasarımcısı) olarak geçen “Art Director”, günümüzde set tasarımcısının şefi, prodüksiyon tasarımcısının ise asistanı konumunda. Setteki yapılar, dekor ve aksesuarların konseptini takip ediyor. Art director, bunların nasıl görünmesi gerektiğine karar veriyor, yani filmin görsel tarzını belirliyor. Filmin hazırlık aşamasında ve daha sonra resijör ve kameramanla çok yakın çalışıyor.

Atmospheric effects specialist – Atmosferik efekt uzmanı

Rejisörün yağmur, gök gürültüsü, şimşek ya da dolu gerektiren sahnelere ihtiyaç duyduğu zamanlar için hava şartlarını beklemek çekimlerde zaman ve maliyet anlamına geliyor. Böyle sorunlar için iklim (hava koşulları) efekti uzmanı çözüm buluyor. Rüzgar, yağmur ve bulut makinalarıyla özel hava koşullarının nasıl oluşturulacağını belirler ve teknik ekibi yönetirler.

Best boy – Işıkcı

Harika çocuk baş ışıkçının (gaffer) yardımcısı olarak çalışıyor. Film ister dışarda çalışılsın ister stüdyoda, ortamdaki ışık dağılımının nasıl bir mantığa sahip olması gerektiğini bilen ve bu işin eğitimini almış bir elektrikçi olması gerekiyor. Ayrıca filmin çekildiği ortam için gerekli ışıklandırma tesisatını sağlamakla da görevlidir.

Boom operator – Ses asistanı

Ses asistanı, çekimler sırasında mikrofonu seyircilerin başı üstünde dolaştırıyor. Yapabileceği en korkunç hata, mikrofonu olması gerektiğinden daha alçak tutarak film karesinin içinde görünmesine yolaçmak... Böyle bir hata, ancak sahnelerin yeniden çekilmesiyle telafi edilebiliyor.

Carpenter (Marangoz)

Film seti için gerekli mobilyalar satın alınmadığı zamanlarda, prodüksiyonun marangozu, Construction Manager'ın verdiği talimatlar ve prodüksiyon tasarımcısının hazırladığı taslak doğrultusunda gerekli mobilyaları yapıyor. Filmin ilk sahnesi için kamera karşısına geçildiğinde o, işini çoktan bitirmiştir. Çünkü o, bütçeye onay verilir verilmez işine hemen başlıyor.

Construction manager

Marangoz ve yapım ekibinin şefi olan set yapımcısı, sahne dekoratörünün planlarının gerçekleştirilmesini sağlıyor. İşçiler, onun direktifleri doğrultusunda sahneyi, arka planı ve mobilyaları yapıyorlar.

Camera Asistant

Kamera asistanı, birbirini takip eden ve akıcı olması gereken kamera hareketlerinden sorumlu. Kameramanın direktiflerinin yerine getirilip getirilmediğini kontrol ediyor, görüntülerin istenilen şekilde alınıp alınmadığına bakıyor. Doğru objektifi seçiyor ve görüntü netliğini ayarlıyor. Kamera magazinini dolduruyor ve üzerine kesitlerin ve notların yer aldığı "camera Sheeflerini yazarak klaket tahtasını kapatıyor.

Color timer - Renk teknisyeni

Filmin en son haliyle renklerini kontrol ediyor. Film materyalinin tamamını inceleyerek kare kare analiz ediyor. Onun görevi filmde istenilen renk kalitesine ulaşmak ve farklı çekimlere ait kareler arasındaki renk bütünlüğünü sağlamak... Özellikle birkaç günde çekilebilen sahnelerde ortam şartlarını sürekli aynı tutmak oldukça zor. Hava bazen açıp, bazen kapatabiliyor. Bu nedenlerle ortaya çıkan renk farklılıklarının ortadan kaldırılması gerekiyor.

Costume designer

Kostüm tasarımcısı, rollere uygun kıyafetleri tasarlıyor. Hazırladığı kıyafet ve aksesuarların, hikayenin geçtiği devir ve ortama uygun olması gerekiyor. Kostüm tasarımcıları uygun kumaş ve aksesuarları bulabilmek için genellikle kumaş mağazalarını ve bit pazarlarını adım adım gezmek zorunda kalıyorlar.

Casting director

Casting director, senaryoda yer alan karakterlere uygun oyuncularını arıyor. Başrol oyuncularını genellikle rejisör veya yapımcı tarafından belirleniyor. Casting director'un bu konuda bir fonksiyonu olmamakla birlikte ön görüşmelerde o da bulunuyor ve oyunculara diyalog partneri olarak eşlik ediyor.

Catering

Çekim boyunca, setteki ekibin yiyecek ve içeceklerini catering firması sağlıyor. Film bütçesinin büyüklüğüne göre öğle yemeğinde özel mönü veya tabldot olabiliyor. Çekimin yapıldığı yere kurulacak masa, bank veya çadırlar catering firması tarafından organize ediliyor.

Composer – Kompozitör

Kompozitörler, oldukça ince ve hassas bir işe sahip. Hazırladıkları müzik pasajlarının tek tek film karelerine uyumlu olması gerekiyor. Kompozitör, çalışırken, yanında bulunan bir monitörden filmin ham halini izliyor. Orkestrayı genellikle tek başına yönetiyor. Bittikten sonra beyaz perdede oynatılarak filmin kontrolü yapılıyor.

Director – Yönetmen

Setteki en önemli kişi yani setin patronudur... Neyin nasıl olacağını o, yani yönetmen belirliyor. Senaryoyu okuyor, hatta bazen yazım aşamasında bile birlikte çalışıyor. Baş rol oyuncularını seçiyor. Hikayeyi hangi yolla ve ne tarzda işleyeceğine karar veriyor. Çekimin yapılacağı ortamda oyuncularla prova yapıyor, kameranın pozisyonlarını belirliyor ve sahnelerin ne zaman yeteri kadar iyi oynandığına karar veriyor.

Director of photography – Görüntü yönetmeni

Kameraman, sette rejisörden sonra ikinci sanatsal otorite olarak kabul ediliyor. Kamera ve ışıklandırma ekibini yönetiyor. Filmin görsel tarzını belirliyor. Yüksek teknolojiyle çalışacağı için eğitilmiş olması gerekiyor.

Editör

Hollywood'da cutter, 'editör' olarak geçiyor. Yani, binlerce metre filmi, dramaturjik sıraya koyan kişi... Çekimi tamamlanan filmin önce bir çalışma kopyası alınıyor. Editör, yönetmenle birlikte uygun sahneleri seçerek bu çalışma kopyası üzerinde görüntü ve ses senkronunu ayarlıyor. Daha sonra görüntülerin tek tek birbirini takip ettiği, önce kaba dekupajını yapıyor. Orijinal filmin nasıl kesilmesi gerektiğini gösteren bu çalışma kopyası negatif editörüne gönderiliyor.

Dolly grip

Kameranın üstünde bulunduğu ve hareketini sağlayan araca 'Dolly' adı veriliyor. Bu aracın büyüklüğü kameraman ve yardımcı ekibin sayısına göre değişiyor. 'Grip' ise yardımcı anlamına geliyor. Bu kişi kamera aracının hareketini sağlıyor. Kamerayı taşıyan araç, ya lastik tekerlekler, yada dolly grip'in önceden döşediği raylar üstünde hareket

ediyor. Dolly grip bazen, kamerayı takip ederek oyunculara mikrofon tutan ses asistanının üstünde bulunduğu platformu da hareket ettiriyor.

Extra – Figüranlar

Extra' yada figüranlar, arka plandaki isimsiz oyunculardır. Örneğin baş rol oyuncusu taksiye binerken figüranlar da caddeleri dolduruyor. İzleyicileri etkileyebilmek ve hikayenin gerçekliği açısından figüranlar oldukça önemli... Aracı firmalar, farklı niteliklere sahip figüranların fotoğraflarının olduğu kataloglarla müşterilerine seçme şansı sunuyorlar. Çoğunlukla harçlıklarını kazanmak isteyen emekli, öğrenci ve ev hanımları figüran olmak için başvuruyorlar.

Foley artist

Hollywood'da ses editörü olarak çalışan Jack Foley, sesleri, çekildikten sonra filme ilave edebilen bir sistem geliştirmişti. Jack Foley'i onurlandırmak amacıyla Amerika'da ses editörlerine 'Foley artists' adı verildi. Filmdeki orjinal ses sağlıklı olmadığı ve ses efektlerinin yeniden yapılması gerektiği zamanlarda ses editörleri devreye giriyorlar. Ellerindeki malzemelerle, her türlü sesin gerçeğe uygun imitasyonunu gerçekleştirebiliyorlar.

Make-up artist – makyöz

Make-up artist, yani makyöz genellikle oyuncuların normal makyajlarından sorumludur. Ancak zaman zaman oyuncuların yaralı, yaşlı veya genç görünmeleri için özel makyajlar da yapıyorlar. Makyözlerin de sürekli sette bulunmaları gerekiyor. Her an oyuncuların makyajlarıyla ilgili bir sorun çıkabiliyor.

Location scout

"Location scout" film çekiminin yapılabileceği uygun yerlerin araştırılması anlamına geliyor. Bu işle görevli kişi, filmin otantik bir atmosfere sahip olabilmesi için orjinal mekanları arıyor. Bulduğu yerlerin listesini yapıyor, görüntülerini çekiyor ve bölgeyle ilgili bilgileri toplayarak seçim yapması için yönetmene sunuyor.

Producer – Prodüktör

Film projesinin ilk fikirsel oluşumundan gerçekleşmesine kadar her aşamasında yeralıyor. Filmin finansmanını sağlıyor, senaristi ve yönetmeni seçiyor. Nasıl yönetmen, filmin sanatsal çalışmalarından sorumluyorsa, prodüktör de parasal işlemlerinden sorumludur. Son zamanlarda trend, yönetmenlerinin çektikleri filmin prodüktörlüğünü de yapmaları yönünde ağırlık kazanıyor. Executive Producer, prodüksiyonun genellikle oluşum safhasında bulunuyor.

Hair stylist – Kuaför

Her Hollywood yıldızının genellikle kendi özel kuaförü vardır. Film sonundaki jenerikte de “Mrs. Stone’un kuaförü” olarak karşımıza çıkıyorlar. Kuaförler, oyuncuların saçlarının, peruklarının veya saç eklerinin yapımından sorumlular. Her an bir düzeltme gerekebileceği için o da sette sürekli bulunuyor.

Production manager – Prodüksiyon amiri

Prodüksiyon amiri, hem yönetmene, hem de prodüktöre bağlı çalışıyor. Bütçeyi hesaplıyor, çekim çalışmaları için zaman planını oluşturuyor, ekipteki görev dağılımını sağlıyor ve sözleşmeleri yapıyor. Prodüktöre karşı sorumlu olduğu konuların başında çalışmaların günlük zamanlama planına uygun yürümesini takip etmek ve belirlenen bütçe sınırının aşılmasını sağlamak geliyor.

Pyrotechnical specialist

Ateş ve ateşleme efektlerinden sorumlu uzmandır. Patlayıcı maddeler ve figüranların alevlerden zarar görmemeleri için gerekli donanımlar konusunda bilgi sahibidir. Özellikle vuruşma sahnelerinde kıyafetleri giydiren garderober ve makyözle sıkı iletişim halindedir. Patlayıcılarla çalışabilmesi için devletin vereceği izin belgesine sahip olması gerekiyor.

Grip

Setteki yardımcı personele “Grip” adı veriliyor. Şefleri olan “Key Grip”in yönetiminde, tonlarca ağırlıktaki film donanımlarını araçlara yüklüyor veya indiriyorlar. Bu meslekte teknik bilgi ve el becerisi çok önemli... Çünkü bu yardımcıları, sık sık kamera için gerekli platformları kuruyor, küçük arızaları gideriyor ve başka yardımlar için sürekli sette hazır bulunuyorlar.

Music editör – Müzik Editörü

Müzik editörü, yönetmen ve kompozitörle bir araya gelip filmin hangi bölümlerinin müzikle desteklenmesi gerektiğine karar veriyor. Film kesitleri için hazırlanan birebir zaman tablolarıyla kompozitöre asistanlık ediyor. Ama onun asıl işi postproduction, yani filmin çekiminden sonra başlıyor. Ses mühendisiyle birlikte müzik ve ses efektlerinin eşlenmesini sağlıyor.

Miniature designer – Minyatür tasarımcı

Independence Day’ filmindeki dünya dışı varlıkların uzay gemileri, Blade Runner’ filmindeki Los Angeles kenti veya birçok filmde infilak eden uçaklar aslında, beyaz perdede görüldüğünden çok daha küçük... Model yapımcılarının şefi olan minyatür

tasarımcı, cisimlerin daha küçük ancak gerçeğe uygun modellerinin yapımını sağlıyor. Cisimlerin küçülme oranı 1/16 yı geçmemelidir. Geçtiği takdirde detaylar beyaz perdedeki etkileyciliğini kaybediyor. Mükemmel bir illüzyon için minyatürlerle gerçek cisimlerdeki ayrıntıların aynı olması çok önemli.

Model maker – Model Yapımcısı

Minyatür tasarımcısına bağlı çalışıyor ve onun direktifleri doğrultusunda minyatür modeller yapıyor.

Negative editör – Negatif editörü

Negatif editörü, editör ile yönetmenin, istenilen kesitleri bir araya getirerek hazırladıkları çalışma kopyasını baz alarak orijinal film kesimini gerçekleştiriyor. Sonuçta elde edilen orijinal film montajının yüzde yüz doğru çalışılmış olması gerekiyor.

Re-Recording specialist

Ses miksajını gerçekleştiriyor. Stüdyoda, farklı bantlardaki sesleri dengleyerek hepsini masterbant adı verilen tek bir bantta topluyor. Gerektiği zaman efektler üzerinde oynamalar yapıyor. Örneğin bir sesi, çok uzaktan veya telefonda geliyormuş gibi düzenleyebiliyor. Bu çalışma yapılırken yönetmen ve ses editörü de stüdyoda hazır bulunuyor.

Scenic artist

Sanat yönetmenine bağlı olarak çalışan scenic artist, sanat departmanında yer alıyor. Sahne duvarlarının boyanması, malzemelerin üzerine resim çizilmesi, sanatsal bir arka planın hazırlanması veya sahne için yapay gökyüzünün çizilmesi gibi konulardan o sorumlu.

Property master, Property maker – Malzeme müdürü, malzeme yapımcısı

Malzeme müdürü, çekim için kullanılan ve taşınabilir olan tüm malzemelerin takibinden sorumludur. Oyuncuların kullanması gereken silah, çanta, otomobil anahtarı, tencere, tabak v.b. malzemelerin kaybolmaması veya zarar görmemesi için takibini sağlıyor. Malzeme müdürüne bağlı olarak çalışan malzeme yapımcısı ise gerekli malzemelerin alınması veya kiralanmasının olanaksız olduğu durumlarda onları yapmakla görevlidir.

Production designer- Yapım tasarımcısı

Yapım tasarımcısı, film için gerekli sahnelerin tasarımını yapıyor. Dekor bölümünün şefi ve sanat yönetmeninin amiridir. Filmdeki bina ve yapıların nasıl görünmesi gerektiğini

tasarlarken kameraman ve kostüm tasarımcısıyla çok yakın çalışıyor. Sonuç olarak kostümler ve sahnedeki renklerin birbiriyle uyumlu olması gerekiyor.

Screenplay writer

İyi bir senaryodan kötü bir filmin ortaya çıkma olanağı her zaman vardır, ancak kötü bir senaryodan iyi bir sonuç hiçbir zaman beklenmemeli. İyi bir film için senarist çok önemli... Senaryoyu hazırlarken kendine ait bir fikirden de yola çıkabilir, yapımcıdan aldığı bilgi veya malzemeleri de kullanabilir.

Special effects – Özel efektler

Kısaca FX olarak da geçen özel efektler olmasaydı Independence Day' ve Yıldız Savaşları' gibi filmler hayal bile edilemezdi. Özel efektlerden sorumlu olan uzmanın, minyatür modeller, mekanik efektler, patlama efektleri, bilgisayar animasyonları, modelcilik ve özel fotoğrafçılık konularının hepsinde bilgi sahibi olması gerekiyor. Titanic' gibi dev projelerde özel efektleri gerçekleştiren birkaç stüdyo birden bulunuyor. Amaç, mükemmel bir illüzyon sağlayabilmek.

Script/Script supervisor

Bu görev daha çok kadınlar tarafından yapıldığı için Scriptgirl' olarak da geçiyor. Kameranın yanında yeralıyor. Oyuncuların aksiyon ve pozisyonları, kameranın hareketleri, kullanılan objektif ve filtreler, sahnelerin oynanma sayısı ve süresiyle ilgili notlar tutuyor. Yönetmen, daha sonra bu notları kullanarak gününün akışını kontrol edebiliyor.

Stand-in – Işık dublörü

Oyuncuların uzun süreli ışık altında kalmaları gerektiği sahnelerde oyuncuları fazla yormamak için ışık dublörleri kullanılıyor. Oyuncuyla aynı boyda ve yapıda oluyor ve aynı kostümü giyiyorlar. Rahatsız edici ışıklandırma sırasında oyuncuların yerine geçiyorlar.

Stunt/ Siunt coordinator

Dublör koordinatörü, figüranların ayarlanmasıyla ilgileniyor. Sahnelerin tamamını oyuncuların kendisi oynamıyor. Başlıca nedenleri, tehlikeli sahnelerde oyuncuyu riske atmamak ve yıldızların dev rakamlara ulaşan sigorta ücretleri... Figüran kullanılan film türleri arasında macera ve aksiyon filmleri, savaş ve kovboy filmleri yer alıyor.

Unit publicist

Basınla ilişkileri sağlıyor. Basın bültenlerini ve oyunculara ait kısa biyografileri yazıyor, basın mensuplarını, çekimler hakkında bilgi sahibi olmaları için sete davet ediyor, oyuncularla röportaj yapmalarına yardımcı oluyor ve görsel malzeme sağlıyor.

Unit manager

Unit manager, Çekimin yapılacağı yerin kullanımını için gerekli izni alıyor, yerin kullanım ücretini ödüyor, gerekirse yiyecek siparişini veriyor veya kıyafet değiştirme aracını ayarlıyor.

Set fotoğrafçısı

Tanıtım çalışmaları filmin başarılı olmasında büyük rol oynuyor. Set fotoğrafçısı basına dağıtılabilecek fotoğrafları çekiyor. Sette bulunuyor ve güzel görüntü veren anları görüntülemeye çalışıyor. Çalışmaları izlememesi gerektiği için sahne çekiminin ardından, oyuncuların onun için özel poz vermelerini ister. Bu nedenle basında yer alan fotoğraflar, filmdeki sahnelerle birebir uyumlu olmayabilir.

Sound editör, Sound engineer – Ses editörü, Ses mühendisi

Ses editörü filmde, tonmayster olarak da geçiyor. Ses efektleri ve müziğin istenilen şekilde miksini yapıyor. Ses editörü bu işlemi yaparken, kendisine bağlı olarak çalışan ses mühendisinin çekimler sırasında aldığı orijinal sesleri baz alıyor. Ses editörü bir ön çalışma hazırlıyor ve daha sonra yönetmene dinletiyor. Gerekirse yönetmenin isteği doğrultusunda değişiklikler yapıyor.